

EL NOU SANTPOLENC

EN

Octubre
2026

#124

EN PORTADA

ELS CANVIS DE NOM PER SANT POL

Pàgs. 12-17

Ajuntament de
Sant Pol de Mar

ENS

Dipòsit legal
B-24263-93

Edita

Ajuntament
de Sant Pol de Mar

Coordinació

Marc Vidal
(Regidoria de
Comunicació)

Maquetació

gina@mutudesign.com

Impressió

Impremta Pagès

Fotografia

Arxiu Ajuntament
Sant Pol de Mar,
Arxiu Municipal,
Arxiu Pere Sauleda.
Portada: generada a
partir d'intel·ligència
artificial

Publicitat

ens@santpol.cat
93 760 01 52

Ajuntament de Sant Pol de Mar

Plaça de la Vila, 1
08395 Sant Pol de Mar
Tel. 93 760 04 51
www.santpol.cat

Facebook/Twitter/
Instagram/YouTube:
@ajsantpol

Imprès en paper
100% ecològic

Tirada

1.400 exemplars

Cost unitari

0,76€

Els noms que no van ser

Enguany es compleixen 90 anys de l'esclat de la Guerra Civil i és per això que ja en el passat número de l'ENS vam encetar una secció dedicada a recordar diferents episodis d'aquest període que van tenir lloc a Sant Pol de Mar. En aquesta ocasió, i gràcies a la tasca de recerca de l'Arxiu municipal, ens fem ressò del canvi de nomenclatures que van tenir no només alguns carrers de la vila, sinó també el propi poble.

A més, us expliquem el paper que hauria pogut tenir el santpolenc Joaquim Pou en els Fets de Prats de Molló, així com què va passar amb els frescos que Darius Vilàs va pintar a l'església de Sant Jaume.

Però en aquest ENS també us resumim la presentació que l'expresident de la Generalitat, Quim Torra, va fer del seu darrer llibre –escrit a quatre mans amb Josep M. Ainaud de Lasarte–, així com d'una aposta cultural molt poc comuna: el naixement d'una nova galeria d'art a Sant Pol.

Us convidem a llegir tots aquests continguts, així com la resta de seccions habituals que teniu en el darrer ENS d'aquest 2026.

TELÈFONS D'INTERÈS

Arxiu Municipal

93 780 33 38

Biblioteca Can Coromines

93 760 45 44

Ca l'Arturo

93 760 30 06

Consultori Local

Sant Pol de Mar

93 760 48 18

Llar d'infants Pi del Soldat

93 760 10 72

Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC)

93 760 04 51

Oficina Turisme

93 760 45 47

Polícia Local

93 760 05 19

Emergències:

609 306 609

Serveis Socials Municipals

93 760 09 09

TENS QUEIXES SOBRE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA?

Contacta amb el Síndic de Greuges:

900 124 124 / sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

Sumari t[NS]

4

REPORTATGE

DARIUS VILÀS I LES
PINTURES MURALS
DESAPAREGUDES
DE SANT POL DE
MAR

10

REPORTATGE

EL SANTPOLENC
QUE HAURIA
POGUT ALÇAR-SE
AMB MACIÀ

12

ARA FA 90 ANYS...

ELS CANVIS DE
NOM A SANT POL
(1936-1939)

18

ENTITATS

CLÀSSICS SANT POL:
PASSIÓ PEL MOTOR,
ESTIMA PEL POBLE
I GANES DE FER
HISTÒRIA

20

LA CRÒNICA

QUIM TORRA:
«POTSER JA SERIA
HORA D'ESCRIURE
EL LLIBRE BLANC
A FAVOR DE
CATALUNYA»

22

L'EXPOSICIÓ DEL MUSEU

EL MUSEU
EXPERIMENTA
AMB L'ESPECTRE
DE LA LLUM

23

EXPOSICIÓ DE MAMATUA

KEIKO_pràctiqueS
INAUGURA
LA NOVA GALERIA
DE SANT POL

24

ENTREVISTA

NATALIA SERKOVIC:
“M'AGRADARIA QUE
MAMATUA FORMÉS
PART DE SANT POL,
DE LA SEVA VIDA
I DE LA SEVA MANERA
DE SER”

26

RECOMANACIONS LITERÀRIES

VA DE LLIBRES

27

IN MEMORIAM

ORIO DOMÈNECH

29

ARBRES DE SANT POL

LA FIGUERA

30

TRIBUNA POLÍTICA

Tens un comerç i vols veure aquí el teu anunci?

Posa't en contacte amb ens@santpol.cat

Tarifes i condicions segons el preu públic contemplat
a l'Ordenança General de preus públics Municipals.

DARIUS VILÀS I LES PINTURES MURALS DESAPAREGUDES DE SANT POL DE MAR

Isaac Candelario
Historiador de l'art

Mossèn Sebastià Regí i Vila, rector de la parròquia de Sant Jaume de Sant Pol de Mar i promotor de l'encàrrec de les pintures murals a Darius Vilàs. Arxiu Pere Sauleda.

Darius Vilàs pintant a Camprodon
(Revista *Destino*, agost de 1965).

Les pintures murals desaparegudes de l'església de Sant Pol de Mar no són només un episodi oblidat de la història local. Formen part de la trajectòria de Darius Vilàs Fernández (Barcelona, 1878-1950), un dels artistes que contribuïren a renovar la pintura mural religiosa catalana durant les primeres dècades del segle XX. La localització de la seva partida de naixement a l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona permet, a més, corregir una dada biogràfica que s'havia mantingut fins avui: Vilàs va néixer l'any 1878 i no pas el 1879 o fins i tot el 1880, com s'havia indicat de manera reiterada. Cent anys després de l'execució de les pintures de Sant Pol, les fotografies antigues, la documentació d'arxiu i les escasses fonts escrites ens permeten reconstruir, si més no parcialment, un conjunt concebut per convertir l'absis de l'església de Sant Jaume en un gran programa visual sobre l'Eucaristia.

Darius Vilàs i la renovació de la pintura mural

Format a la Llotja i vinculat al Cercle Artístic de Sant Lluc sota el mestratge de Josep Llimona, Vilàs —ferm catòlic— va desenvolupar una activitat intensa com a pintor —sobretot paisatgista—, decorador i muralista. Els seus viatges a Itàlia li permeteren estudiar directament els grans mestres del fresc renaixentista. La seva obra s'inscriu plenament dins del Noucentisme, que recuperà l'interès per la integració de les arts i per una concepció ordenada i monumental de l'espai.

En l'àmbit religiós, aquesta renovació entenia la decoració dels temples com una part inseparable de l'arquitectura i de la litúrgia. La pintura mural no havia de limitar-se a il·lustrar les parets, sinó que havia d'ordenar visualment l'espai i transmetre un contingut simbòlic a la comunitat. Vilàs participà plenament d'aquesta concepció i creà composicions narratives de gran format, amb iconografia bíblica i una adaptació precisa a l'edifici que les havia de contenir.

La renovació de la pintura mural religiosa s'emmarcava en els plantejaments del bisbe de Vic Josep Torres i Bages, que defensava la integració de la decoració dels temples amb l'arquitectura i la litúrgia. En aquest context, la pintura mural es concebia com un mitjà artístic i alhora pedagògic, capaç de transmetre continguts religiosos a través de la imatge. Aquesta manera de treballar responia a una determinada idea de l'art religiós: la imatge havia de ser comprensible per als fidels i, al mateix temps, contribuir a la dignitat del culte. Pintura, arquitectura i litúrgia formaven un únic conjunt; per això, la situació d'una figura, la direcció de la mirada o la proximitat respecte de l'altar tenien una funció compositiva i també teològica.

La recuperació d'aquesta tipologia de pintura no significava una simple imitació del passat. Els artistes del moment estudiaven els models clàssics, però els adaptaven a les necessitats dels temples contemporanis. En Vilàs, aquesta tradició es combina amb un llenguatge de formes sòlides, composicions monumentals i l'ús d'una paleta de color pastel suau, aquests trets, fruit de la seva fascinació per l'artista francès Maurice Denis. El resultat és una pintura pensada per ser vista a distància, integrada en l'espai i sotmesa a les seves proporcions.

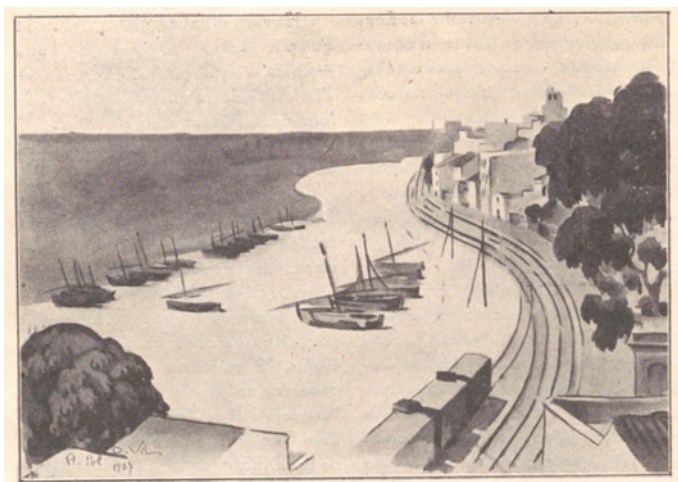
Aquesta dimensió religiosa de l'obra de Vilàs fou destacada per Mn. Manuel Trens i Ribas, que l'any 1965, el definí com «el pintor sincer» i descriví la seva pintura com una obra «forta, racial i veritable», revestida de recursos expressionistes, colors i matisos.

Alguns conjunts conservats permeten valorar aquesta faceta de la seva producció. A l'església de Nostra Senyora del Carme de Barcelona va executar, l'any 1915, les pintures murals per a les parets laterals de l'altar major, restaurades fa pocs anys. També es conserva la decoració

Darius Vilàs, dibuix preparatori en sanguina i carbonet per a un dels orants de les pintures murals desaparegudes de la Capella del Santíssim de la parròquia del Carme, 1915. Col·lecció particular, Mataró.

La seva obra s'inscriu plenament dins del Noucentisme, que recuperà l'interès per la integració de les arts i per una concepció ordenada i monumental de l'espai

Darius Vilàs. Vista de Sant Pol, 1927. Reproducció a la revista *Art Novell*, núm. 49 (gener de 1928), p. 3.

Retrat de Darius Vilàs, 1929. Revista Oficial de l'Exposició Internacional de Barcelona, 1929.

Darius Vilàs, únic dibuix preparatori conservat de les pintures de l'església de Sant Pol de Mar, amb la representació del Sacrifici d'Isaac. Col·lecció particular, Mataró.

Darius Vilàs, Vista de Sant Pol, 1927. Aiguatinta que demostra l'estada de l'artista a Sant Pol de Mar durant les obres a l'església. Col·lecció particular.

de l'absis de la capella del Santíssim de l'església parroquial de Sant Bartomeu i Santa Tecla de Sitges. O de l'any 1927, les pintures murals pel pati del Foment de la Pietat Catalana, actual seu de la biblioteca Jaume Balmes. Altres obres, en canvi, es van perdre durant la Guerra Civil, o en reformes posteriors. Les pintures de Sant Pol pertanyen a aquest patrimoni desaparegut i corresponen a un moment de maduresa de l'artista, que correspon entre el 1925 i 1929.

Un encàrrec per a l'església de Sant Jaume

L'encàrrec santpolenc fou promogut pel rector Mn. Sebastià Regí i Vila en el marc de les obres de restauració i embelliment del temple. No conservem documentació que ens permeti precisar les raons de la tria de Vilàs, però el seu prestigi com a muralista i la sensibilitat artística atribuïda al rector ofereixen un context versemblant per entendre-la.

L'artista es va establir durant un temps a Sant Pol per treballar directament en la decoració de l'absis gòtic. Alguns apunts i aquarel·les datades del litoral del poble testimonien aquesta estada. La intervenció presentava una dificultat notable: la composició s'havia d'adaptar als nervis de pedra de la volta, a les concavitats dels plements i a la presència del gran retaule existent. Vilàs no hi afegia una decoració accessòria, sinó que havia de donar unitat visual a un espai central de la celebració litúrgica.

La relació amb l'arquitectura condicionava tant la selecció dels temes com la seva escala. El retaule ocupava una part important de l'absis i deixava lliures dos grans plafons laterals amb una porta a cadascun d'ells i superfícies que restaven entre els nervis de la volta. En lloc de competir amb l'estructura existent, Vilàs hi va organitzar les escenes perquè conduïssin la mirada cap al centre del presbiteri. La decoració actuava, així, com una continuació visual de l'altar i no com un conjunt independent. Aquesta mateixa tècnica ja la havia utilitzat l'any 1915 a les pintures que flanquegen l'altar de la parròquia del Carme de Barcelona.

Un programa pictòric dedicat a l'Eucaristia

La decoració de l'església de Sant Pol cobria les superfícies visibles de l'absis, tant els laterals com la volta superior. A la part alta hi apareixien el Pare Etern i l'Esperit Sant, envoltats de jerarquies angèliques. El tractament de la volta mostrava la voluntat de l'artista d'integrar les figures en una arquitectura irregular, marcada pels nervis de pedra, i de convertir el conjunt en una visió celestial vinculada al presbiteri.

El nucli del programa es trobava en dos grans plafons laterals. Un d'ells reunia tres sacrificis de l'Antiga Llei —Abel, Abraham i Melquisedec— interpretats com a prefiguracions del sacrifici de Crist i del misteri de l'Eucaristia. Les escenes no estaven separades en compartiments independents. Vilàs les integrava de manera esglaonada en un mateix paisatge amb animals —sobretot xais—, recorregut per un rierol sinuós, que en reforçava i ajudava a la continuïtat visual i simbòlica.

A la part superior de la composició se situava Abel oferint a Déu les primícies del seu ramat; al centre, Abraham i Isaac evocaven la prova de fe i el sacrifici anunciat; i, a la zona inferior, pròxima a l'altar, Melquisedec presentava el pa i el vi. La disposició establia un recorregut des dels sacrificis de l'Antic Testament fins a l'ofrena eucarística. El lloc que ocupava cada episodi no era casual: Melquisedec quedava a tocar de l'altar, allà on se celebrava el sagrament al qual remetia la composició.

Abel hi apareixia com el pastor que ofereix les primícies del seu ramat i que rep l'acceptació divina. Abraham, amb Isaac, representava la prova extrema de la fe i l'anunci del sacrifici. Melquisedec, sacerdot de l'Altíssim, tancava el recorregut amb el pa i el vi. Aquests tres episodis procedien de moments diferents de la Bíblia, però la tradició cristiana els havia relacionat com a anticipacions del sacrifici de Crist. La pintura els feia llegibles com una única seqüència.

El conjunt podia ser contemplat com una escena contínua, però també com una successió simbòlica. La pintura feia visible una idea de continuïtat entre l'Antic Testament, el Sant Sopar i la celebració eucarística del temple

A l'esquerra, fotografia de les pintures murals desaparegudes de la parròquia de Sant Pol de Mar. Pany de paret dedicat als Tres Sacrificis. Imatge extreta de la publicació dedicada a la visita pastoral de Mn. Josep Vila Martínez, l'any 1929. Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar.

A la dreta, fotografia de les pintures murals desaparegudes de la parròquia de Sant Pol de Mar. Pany de paret dedicat al Sant Sopar. Imatge extreta de la publicació dedicada a la visita pastoral de Mn. Josep Vila Martínez, l'any 1929. Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar.

La solució de Vilàs era especialment significativa perquè no presentava els personatges com a figures aïllades. El paisatge compartit i el rierol que travessava la composició unien els episodis i proporcionaven una direcció de lectura. El conjunt podia ser contemplat com una escena contínua, però també com una successió simbòlica. La pintura feia visible una idea de continuïtat entre l'Antic Testament, el Sant Sopar i la celebració eucarística del temple.

El segon plafó completava el discurs amb el Sant Sopar, moment de la institució de l'Eucaristia. Les dimensions estretes i allargades de l'espai exigien una solució compositiva específica. L'artista hi concentrava l'atenció en Crist i sant Joan, recolzat sobre Jesús, en una escena envoltada de núvols d'encens. D'aquesta manera, el programa avançava de les prefiguracions bíbliques a l'episodi central de la fe cristiana i vinculava les imatges amb la litúrgia que tenia lloc davant seu.

El paisatge natural, els animals i algunes arquitectures semblaven cloure d'alguna manera els episodis, facilitant-ne així la lectura i permetent que, en ocasions, el fidel es pogués aturar en l'observació d'alguns detalls i floritures de caràcter purament ornamental.

El paral·lelisme amb l'església de Sant Josep Oriol de Barcelona

Proyecto de decoración, al fresco, del ábside de la capilla del Santísimo Sacramento del Templo de San José Oriol

Darius Vilàs, esbós per a la cúpula de la Capella del Santíssim de l'església de Sant Josep Oriol de Barcelona. A la dreta es poden veure les figures d'Abraham i Isaac, idèntiques a les que realitzaria més endavant a l'església de Sant Jaume de Sant Pol de Mar. Imatge extreta de la revista de Sant Josep Oriol, número 71. Del 21 de març de 1925. Arxiu parroquial de Sant Josep Oriol. Barcelona.

El model inicial, que finalment no va pintar l'any 1925 a l'església de Sant Josep Oriol, va ser reutilitzat anys més tard en les pintures murals de Sant Pol

La comparació amb un altre conjunt de Vilàs ajuda a entendre millor les pintures santpolenques. Entre 1925 i 1927, l'artista va decorar la capella del Santíssim de l'església de Sant Josep Oriol de Barcelona, obra de l'arquitecte Enric Sagnier, i desaparegudes durant la Guerra Civil. La capella també desenvolupava el tema de l'Eucaristia com a sacrifici i reunia els mateixos tres episodis: Abel, Abraham i Melquisedec, en aquest cas situant-lo en la part alta de l'absis.

Les postals antigues de la capella i els esbossos conservats mostren que l'episodi del sacrifici d'Isaac partia d'un model pràcticament idèntic al de Sant Pol. Hi apareixia un home vell, representat en escorç, amb barba llarga i túnica, que s'ajupia i apropava amb un dels braços un infant —Isaac—, gairebé amagat entre els seus vestits, cap al sacrifici.

Aquesta coincidència no és només temàtica o cronològica. Indica que Vilàs treballava, en aquells anys, amb un repertori de solucions iconogràfiques que adaptava a cada espai i confirma la importància del tema eucarístic en la seva producció religiosa. Tanmateix, en la versió final de Barcelona no va mantenir aquesta composició: Abraham, representat ara calb, i Isaac apareixien frontalment, amb els rostres visibles. No sabem per què Vilàs va modificar tan dràsticament els personatges i la disposició de l'escena. El que sí que podem afirmar és que el model inicial, que finalment no va pintar l'any 1925 a l'església de Sant Josep Oriol, va ser reutilitzat anys més tard en les pintures murals de Sant Pol.

Año 1929
Pintura al fresco de todo el
Absis y presbiterio de la Parro-
quia de Sn. Pol de Mar. (varias
composiciones con fragmentos que
ahora pueden aprovecharse. (Quemado
parcialmente)
Ningún cliché

La desaparició i la memòria

Les pintures de Sant Pol van quedar malmeses durant la Guerra Civil, en el context de la crema de l'altar major i de les destruccions que afectaren l'església. Després de la guerra, el mateix Darius Vilàs es va oferir per restaurar-les, però la proposta no va prosperar. El nou rector va optar per substituir-les per una decoració posterior i, així, es va tancar la història material d'un conjunt que havia ocupat l'absis durant poc més d'una dècada.

També es van perdre els esbossos preparatoris que havia conservat Joan Vila, mestre d'obres. Per això les fotografies publicades en el llibret commemoratiu del cinquantenari de la parròquia, l'any 1929, tenen avui un valor excepcional. No permeten recuperar completament el color, ni tots els detalls de les pintures, però sí identificar-ne l'estructura, les escenes i la relació amb l'arquitectura de l'església.

A l'arxiu privat de Mn. Trens que es custodia l'Arxiu Diocesà de Barcelona es conserva un llistat manuscrit pel propi artista, on un cop finalitzada la Guerra Civil detalla cadascuna de les seves obres tan murals com vitralls que es trobaven als diferents temples del país i en detalla el seu estat. Al llistat apareix el cas de Sant Pol i les defineix com a cremades parcialment i amb alguns fragments que es podien aprofitar. Com hem llegit més a munt, el tarannà del nou rector no va veure viable aquesta opció, que va fer perdre per sempre aquesta emblemàtica mostra de Noucentisme tardà.

El cas de Sant Pol i molts d'altres, mostra fins a quin punt la història del patrimoni no es limita a les obres que han sobreviscut físicament. Una pintura mural pot desaparèixer per una guerra, una reforma o una decisió de substitució, però la seva existència pot quedar registrada en fotografies, publicacions, dibuixos i testimonis. Aquests documents no equivalen a l'obra original, però permeten reconstruir-ne la funció, la iconografia i el lloc que ocupava en la vida de la comunitat.

La recuperació —almenys en la nostra memòria— de les pintures de Sant Pol restitueix i contextualitza una part de la trajectòria de Darius Vilàs i ajuda a valorar la seva aportació a la pintura mural catalana.

El nou rector
va optar per
substituir-les per
una decoració
posterior i, així,
es va tancar la
història material
d'un conjunt que
havia ocupat l'absis
durant poc més
d'una dècada

Bibliografia

- ✚ **Catasús, Aleix; Puigdollers, Bernat.** *El Noucentisme a Barcelona*. Barcelona: Edicions Àmbit, 2016.
- ✚ **Peran, Martí.** *Darius Vilàs, 1879-1950*. Sant Pol de Mar: Museu de Pintura de Sant Pol de Mar, 1996.
- ✚ **Butlletí parroquial de l'església de Sant Jaume de Sant Pol de Mar**, 1929.
- ✚ **Arxiu Diocesà de Barcelona.** *Fons personal de Mn. Trens*, C.26.
- ✚ **Ajuntament de Cardedeu.** *Homenaje al pintor Darío Vilas con motivo del décimo quinto aniversario de su fallecimiento*. Barcelona, 1965.

EL SANTPOLENC QUE HAURIA POGUT ALÇAR-SE AMB MACIÀ

Aviat farà 100 anys dels anomenats “Fets de Prats de Molló”. Joaquim Pou es va oferir voluntar-hi per participar-hi, però el pla va fracassar abans de començar i no hi va arribar a intervenir. Farem l'exercici d'imaginar què hauria passat si les coses haguessin estat d'una altra manera.

Cristina Bosch i Prat

Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

Vista de Sant Pol (1925 aprox)

Avui parlarem d'un episodi de la nostra història local que no va arribar a succeir, però les poques certeses de què disposem, ens permeten imaginar com hauria pogut ser.

El 4 de novembre de 1926, Francesc Macià i un centenar d'homes armats es preparaven a Prats de Molló, al Vallespir, per envair Catalunya i proclamar-hi la República. El pla d'Estat Català preveia que dues columnes creuarien la frontera —una des de Sant Llorenç de Cerdans i l'altra des del coll d'Ares— amb l'objectiu d'ocupar Olot i, des d'allà, iniciar una insurrecció que activaria una xarxa de voluntaris a l'interior de Catalunya. La policia francesa va desarticular el complot abans que els expedicionaris poguessin travessar la frontera.

A l'interior del país, la tasca de captar aquests voluntaris va recaure en dos homes de confiança de Macià: Jaume Ai-

guader i Miró i Amadeu Bernadó i Calcató. Era en aquesta xarxa —o, si més no, en la seva òrbita— on hi havia, segons expliquen Jordi Pomés i Carles Sàiz al llibre *Joaquim Pou Mas (1891-1966)*. Dinamisme i ambició, un santpolenc: Joaquim Pou.

No coneixem quina missió concreta hauria pogut tenir. Possiblement hauria col·laborat en l'organització de voluntaris, en la transmissió de consignes o en la preparació de suports locals per a la marxa que, segons el pla previst, havia d'avançar cap a Barcelona, però això només són suposicions.

Pou tenia una ferma amistat amb Manuel Serra i Moret, fundador d'Unió Socialista de Catalunya i amic personal de Macià, i molt probablement fou a través d'ell que s'ofereí com a voluntari per col·laborar en la revolta des de dins. Els

autors del llibre remarquen, amb cautela, que no es coneix quin grau de compromís concret hauria assumit. Tampoc se sap si va arribar a tenir contacte directe amb Aiguader o Bernadó, perquè el complot es va desarticular abans que la xarxa de voluntaris hagués d'entrar en acció.

I és aquí on comença l'exercici d'imaginació: què hauria significat per a aquell santpolenc de trenta-cinc anys, que la insurrecció hagués tirat endavant?

Si les columnes de Macià haguessin travessat la frontera sense ser descobertes i haguessin aconseguit ocupar Olot, tal com estava previst, s'hauria proclamat la República Catalana, el senyal que la xarxa de l'interior esperava per activar-se. La notícia hauria corregut de poble en poble pel Principat, i els voluntaris, entre els quals hi havia Pou, haurien hagut de decidir, en qüestió d'hores, si es mobilitzaven per sumar-se a la insurrecció, que s'anava estenent cap a Barcelona, on es preveia declarar una vaga general.

Cent anys després, mentre es commemora el centenari dels Fets de Prats de Molló, val la pena recordar que la nostra vila també hi tenia, si més no, un peu a dins. El 1926, Joaquim Pou s'ofereí voluntari, sense saber si hauria d'entrar en acció, però el seu compromís era ben ferm, tal com la seva trajectòria posterior s'encarregà de confirmar.

El desembre de 1930, després de la fracassada insurrecció de Jaca, Pou va amagar a casa seva el director i un redactor del diari madrileny *El Imparcial*. Durant els fets del 6 d'octubre de 1934 fou un dels principals líders de la revolta al Maresme i en pagà les conseqüències, amb una condemna de presó. Més tard, durant la Guerra Civil, refermà de nou el seu compromís polític i tornà a pagar un alt preu, ja que la victòria franquista l'obligà a abandonar Catalunya l'any 1939 i a passar, pràcticament, la resta de la seva vida, a l'exili.

No sabem què hauria fet exactament Joaquim Pou en aquell moment. Però el fet mateix d'haver-se ofert com a voluntari ja és una mostra que aquell santpolenc estava disposat a jugar-s'ho tot. Aquell oferiment pot considerar-se l'inici d'un compromís polític orientat a transformar la societat.

La delació atribuïda a Ricciotti Garibaldi, nét del mític patriota italià, i considerat un agent doble al servei del feixisme —tot i que aquesta qüestió ha estat discutida— va posar Macià en mans dels gendarmes abans que el pla es pogués posar en marxa. Al judici de París, es va declarar responsable de tota l'operació: el tribunal el va condemnar a dos mesos de presó i cent francs de multa, però com que ja havia complert la pena en presó preventiva, el van alliberar i expulsar de França. Els altres dirigents encausats van rebre condemnes més lleus, mentre que la majoria de voluntaris van ser expulsats del país sense ser jutjats.

A l'esquerra, Joaquim Pou i Mas.
A dalt, Macià amb l'advocat Torrès, a punt de marxar de París (1927)

Bibliografia

- ✎ **Pomés i Vives, J.; Sàiz i Xiqués, C.** (2000). *Joaquim Pou Mas, 1891-1966, Dinamisme i ambició: de cooperativista agrari a conseller de la Generalitat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ✎ **Cattini, G. C.** (2021). *L'aixecament de Prats de Molló: l'exèrcit català de Macià. 4 de novembre de 1926*. Barcelona: Rosa dels Vents.
- ✎ Enciclopèdia Catalana, "Fets de Prats de Molló"; Casa Macià, "Els Fets de Prats de Molló"; Viquipèdia, "Fets de Prats de Molló".

Imatges

- ✎ Arxiu Pere Sauleda

LA GUERRA CIVIL A SANT POL

Cristina Bosch i Prat
Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

La Guerra Civil espanyola va esclatar el juliol de 1936, arran d'un cop d'estat militar contra el govern legítim de la Segona República. Durant gairebé tres anys (1936-1939), el conflicte va dividir el país en dos bàndols, amb conseqüències devastadores per a diverses generacions. Des de l'Arxiu Municipal de Sant Pol volem recuperar la memòria d'aquells anys al poble, a través de documents, fotografies i testimonis dels santpolencs i les santpolenques que els van viure.

De Vilablanca a Pol de Mar

Durant el conflicte l'anticlericalisme s'imposà i tingué un pes important en els canvis de denominació que es produïren a tot arreu al llarg d'aquest període. Es van treure dels títols dels carrers les referències religioses i es van modificar els noms de les poblacions en un sentit laic. Sant Pol no va ser cap excepció, però, com veurem, el tema va portar cua i mai no va quedar del tot resolt d'una manera clara i satisfactòria, per la manca de consens dels governants a l'hora d'implementar aquests canvis, però també a causa de l'escàs seguiment social que van tenir.

El 6 de desembre de 1936, el ple municipal proposà variar el nom de la vila, acordant-se obrir una enquesta per tal d'encertar amb el canvi. El 13 de gener de 1937 s'inicià l'expedient administratiu, amb la proposta que Sant Pol de Mar passés a anomenar-se *Bajalta*, el cap que tanca Sant Pol per ponent, camí de Canet, però aquesta iniciativa no es va arribar a materialitzar.

El 27 d'abril es designà una comissió responsable del canvi dels noms dels carrers, integrada per un representant de cadascuna de les entitats i organitzacions locals, però gairebé quatre mesos després la qüestió continuava sobre la taula, tal com posa de manifest l'acta del 18 d'agost, en què s'inclou la necessitat de fer *el canvi de nom de la població i dels noms dels carrers que portaven algun sant o que tenien referència amb la religió i el feudalisme*.

El 29 d'agost es nomenà una segona comissió, integrada per un representant de cada força política i sindical present al consistori, a fi de consensuar els nous noms dels carrers. L'encàrrec ben aviat dona fruits, ja que el 12 de setembre s'aprovà per unanimitat el canvi de nom de la vila i d'alguns dels seus carrers:

S'aprova per unanimitat el projecte de canvi de nom
 d'aquesta vila així com el d'alguns carrers de la mateixa
 en la forma que segueix; d'acord amb el dictàmen de
 la Comissió, aquesta vila de Sant Pol de Mar, es dirà
 Vilablanca de Mar.
 El carrer de l'Església des de Can Marquès a la Plaça
 de Can Jan es dirà. Carrer de la U.R.S.S. i des de
 la Plaça de Can Jan al final, es dirà. Carrer de Mèxic.
 L'Avinguda del Dr. Furest, des de la via del ferrocarril
 a la Plaça de la "Punta", es dirà. Avinguda Francesc Macià,
 i des de la plaça de la "Punta" al final, es dirà.
 Avinguda del Dr. Furest.
 La pujada de Sant Pau, es dirà. Pujada Durruti.
 El carrer de Sant Pau, es dirà. Lina Odena.
 El carrer de Sant Jaume, es dirà. Rafel Campalans.
 El carrer de Santa Victòria, es dirà. Passeig Jaume Compte.
 El carrer de la Plaça, es dirà. del 6 d'octubre.
 La plaça de la Constitució, es dirà. Plaça de la
 República.
 El carrer del ferrocarril, es dirà. carrer del 19 de juliol.

Detall de l'Acord del Ple Municipal de 12-09-1937

D'acord amb el dictàmen de la Comissió aquesta vila de Sant Pol de Mar, es dirà Vilablanca de Mar.

El carrer de l'Església des de Can Marquès a la Plaça de Can Jan es dirà Carrer de la U.R.S.S., i des de la plaça de Can Jan al final es dirà Carrer de Mèxic.

L'Avinguda del Doctor Furest, des de la via del ferrocarril a la plaça de la "punta" es dirà Avinguda Francesc Macià, i des de la plaça de la "punta" al final es dirà Avinguda del Doctor Furest.

La Pujada de Sant Pau es dirà Pujada Durruti.

El Carrer de Sant Pau es dirà Lina Odena.

El carrer de Sant Jaume es dirà Rafel Campalans.

El carrer de Santa Victòria es dirà Passeig Jaume Compte

El carrer de la plaça es dirà del 6 d'octubre

La Plaça de la Constitució, es dirà Plaça de la República

El carrer Ferrocarril es dirà Carrer 19 de juliol

Transcripció de l'Acord del Ple Municipal

Expedient de Lleva del 1938-1939

Vilablanca de Mar
 Lleva del 1938
 1939

Deixant de banda el del President Macià, els noms propis que escolliren per rebatejar els carrers santpolencs foren els de destacats líders, militants i revolucionaris d'esquerres de la Catalunya de la dècada de 1920 i 1930, vinculats a moviments obrers. Tots ells van tenir un paper molt actiu durant la Segona República o la Guerra civil i van morir de forma tràgica durant aquest convuls període. La ciutat de Barcelona també va utilitzar els noms d'aquests personatges, entre d'altres, per rebatejar vies importants de la capital.

Buenaventura Durruti fou el militant més emblemàtic de l'anarquisme espanyol i de la organització sindical CNT. El seu paper durant la guerra va ser clau, liderant la resistència obrera i la revolució anarquista a Catalunya i Aragó, abans de trobar la mort en la defensa de Madrid.

Lina Odena fou una militant feminista i dirigent de les joventuts comunistes, que en esclatar la guerra es convertí en miliciana. Amb només 25 anys, en veure's acorralada per un control de feixistes a Granada i conscient del brutal destí que l'esperava, va decidir suïcidar-se amb la seva pròpia pistola, esdevenint un mite de la República.

Rafael Campalans fou un enginyer, professor i polític català, que va buscar unir el socialisme democràtic amb el catalanisme. Allunyat del PSOE per aquests ideals, va fundar el 1923 la Unió Socialista de Catalunya (USC). Durant la República, va ser conseller de la Generalitat i va

Tot i que no existí mai l'acord de canvi oficial del carrer
Nou pel carrer *Martí Sauleda*, aquesta denominació
 s'utilitzà *de facto* i de forma generalitzada, tant a les actes
 municipals, com a la correspondència i oficis que emetia
 l'Ajuntament fins al final de la guerra

Martí Sauleda Ferrer, primer
 santpolenc mort al front

participar en la redacció de l'Estatut d'Autonomia de 1932. Va morir prematurament l'any 1933.

Jaume Compte fou un polític i activista que encarnà el naixement de l'independentisme català d'esquerrres i obrer. Va formar part d'Estat Català i fundà el Partit català proletari. Morí assassinat durant els fets del 6 d'octubre de 1934.

Un cas curiós fou el de Martí Sauleda Ferrer, primer combatent santpolenc mort al front. Malgrat no constar de forma oficial als canvis de denominació aprovats al ple de 12 de setembre de 1937, en aquesta mateixa acta s'hi esmentà per primera vegada el seu nom per fer referència a l'actual Carrer Nou. Així, el més probable és que fos un oblit a l'hora de fer la transcripció dels nous noms dels carrers. Sauleda havia format part del grup de 63 ciutadans que s'apuntaren a la mobilització general voluntària de les milícies antifeixistes, tant bon punt començà la guerra. Tintorer, de 19 anys, al setembre de 1936 sortí cap al front de Madrid, junt amb més d'un centenar de voluntaris maresmencs que formaven part de la columna Jaume Graells de les JSUC (Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya). Morí en combat l'1 de novembre de 1936, a causa d'una ràfega de metralladora d'aviació, a la localitat de Brunete. Aquesta pèrdua causà una gran commoció entre els santpolencs, que li van retre un homenatge públic a la Plaça de la vila, on s'hi congregà molta gent, drete i formada, per escoltar un discurs sobre la seva persona. Tot i que no existí mai l'acord de canvi oficial del carrer Nou pel carrer Martí Sauleda, aquesta denominació s'utilitzà *de facto* i de forma generalitzada, tant a les actes municipals, com a la

*Destinar la casa del carrer Martí Sauleda número 2 (Can Mun
 teis) per escola de la mainada.*

Detall de l'Acta de 12-09-1937

Segell municipal de la
 Conselleria de Proveïments

Paper de carta corporatiu de l'Ajuntament de Sant Pol (1937)

correspondència i oficis que emetia l'Ajuntament fins al final de la guerra.

L'acord de canvis de nomenclatura de la vila i dels carrers es va ratificar al Ple de 26 de setembre de 1937, però sembla que aquesta voluntat política va tenir poc impacte en la població. L'ús social d'aquestes modificacions va ser difícil, poc pràctic, lent i poc consistent. Tant és així que a moltes cartes no s'estalviaven de posar-hi els dos noms, afegint-hi l'antic entre parèntesi, per tal d'orientar millor al receptor. El propi Ajuntament no va ser gens coherent amb els acords als quals s'havia arribat, atès que en un primer moment havia emprat el segell amb el nom *Sant Pol de Mar*, si bé sucuat amb tinta vermella, però mai no va utilitzar el nom de *Vilablanca de Mar*, tot i tenir confeccionats uns segells amb aquesta denominació. Va preferir emprar el nom de *Pol de Mar* (traient el Sant), que trobem escrit per primera vegada al Ple del 18 d'agost de 1937, però que mai no es va arribar a aprovar de manera oficial. D'ençà de l'acta municipal del 16 de novembre de 1937 s'utilitzà de forma generalitzada fins a les darreries de la guerra.

Aquest desconcert afectava indirectament a entitats i companyies que operaven a la vila. El cas més clar és l'ofici que el delegat responsable local de l'estació de ferrocarril envià a l'Ajuntament el 9 de gener de 1938. Aquest preguntava si el nom de la població havia canviat o no i, en cas de negativa, demanava informació complementària sobre la intenció de fer-ho en un futur, per tal de comunicar-ho al servei comercial de la companyia. Sense quedar mai del tot aclarida la qüestió, al ple del 24 de juliol de 1938 el nou Ajuntament, controlat per ERC, insistí de nou a ratificar l'acord pres en la sessió del 12 de setembre de mil nou cents trenta-set, referent al canvi de nom d'aquesta vila pel de *Vilablanca de Mar* i que es comuniqui a la Direcció General de l'Administració local. Malgrat això, als impresos oficials seguí persistint la fórmula *Pol de Mar*, atès que s'havien confeccionat segells i paper de carta a l'efecte. Pel que fa a les actes del

Provincia de Barcelona Partido Judicial de Arrius de Mar
 Ayuntamiento de Pol de Mar Caja de recluta de n.º 26
 Sección de recluta de Pol de Mar Reemplazo de 1938

Pol de Mar

FILIACIÓN

de Brunet Sauleda Josep, hijo de Pablo y de Maria
 natural de Pol de Mar, parroquia de _____, Ayuntamiento
 de Pol de Mar, partido judicial de Arrius de Mar, provincia de Barcelona
 fué incluido en el alistamiento del año mil novecientos _____, en la sección de recluta de
 _____ distrito municipal de Pol de Mar, Ayuntamiento de Pol de Mar
 partido judicial de Arrius de Mar, perteneciente a la Caja de Recluta de Pol n.º 26
 habiendo sido alistado con el n.º 21. Nació en 16 de Març de mil novecien-
 tos veintets de profesión u oficio journalero sabe leer y escribir _____
 su religión _____, su estado soltero, su estatura 154 centímetros,
 su perimetro torácico 88 centímetros.

Sus señas: pelo castaño, cejas al pelo; ojos regulares; nariz regular; barba regular;
 boca regular; color castaño; frente regular; aire marcial producción blanca,
 señas particulares ninguna
 ¿se halla acogido al retiro obrero? _____, Entidad o Patrono: Granja Maritima

Queda filiado en virtud de la presente para servir en clase de soldado por el tiempo de diez y ocho años que
 empezarán a contarse desde el día en que ingrese en Caja en las diferentes situaciones que determina la vigente
 ley de Reclutamiento.

Pol de Mar de 19

EL INTERESADO, V.º B.º EL SECRETARIO,
 EL El Presidente

Detall de l'Acta de 12-09-1937

L'ajuntament va preferir
 emprar el nom de Pol de Mar
 (traient el Sant), que trobem
 escrit per primera vegada al
 Ple del 18 d'agost de 1937,
 però que mai no es va arribar
 a aprovar de manera oficial

FERROCARRILES
DE
Madrid a Zaragoza y a Alicante
RED CATALANA

09-10-1-38

Sr.

Señor Alcalde de
San Pol de Mar

Estación de

SAN POL

de

9 de Enero de 1938

N.º

Según me comunica el servicio
Comercial de estos ferrocarriles admi-
nistrados por el Ayuntamiento de San Pol de Mar
esta se interesa de su Ayuntamiento
mediante por escrito oficial si se
ha cambiado el nombre de la
prolación y en caso negativo
si se piensa cambiar el nombre
comúnmente el nuevo nombre
con el fin de transmitirlo al
citado servicio.

Quedo a la espera de su
contestación.

El Delegado Responsable
Enric

M. Mod. núm. 272 - Mayo 1937 - 50.000 Mls.

Col·locació de la placa del carrer José Antonio a l'actual Carrer Nou (1939)

Ple van mantenir el Pol sense sant fins la sessió de l'11 de setembre de 1938. A partir d'aquesta data es recuperà de nou *Sant Pol de Mar*.

Acabada la guerra els carrers també recuperaren els sants. Els herois de la República deixaren pas als referents de la dictadura franquista, que imposà els seus propis noms i símbols. El carrer *Martí Sauleda* s'anomenà a partir de 1939 *Jose Antonio* i no va tornar a ser el carrer *Nou* fins l'any 1979, quan s'havia imposat de nou la democràcia.

El carrer *Martí Sauleda* s'anomenà a partir de 1939 *Jose Antonio* i no va tornar a ser el carrer *Nou* fins l'any 1979, quan s'havia imposat de nou la democràcia

Bibliografia

- ✎ **Amat i Teixidó, J. (1998).** *Sant Pol de Mar (1931-1948). República, Conflicte Civil i Primer Franquisme.* Vilassar de Mar. Oikos-Tau.
- ✎ **Pomés i Vives, J. ; Sàiz i Xiqués, C. (2000).** *Joaquim Pou Mas, 1891-1966, dinamisme i ambició: de cooperativista agrari a conseller de la Generalitat.* Barcelona. Publicacions de l'abadia de Montserrat.

Fonts documentals i imatges

- ✎ Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar
- ✎ Arxiu Pere Sauleda
- ✎ Memorial Democràtic — Banc de la Memòria Democràtica: fitxa “Milícies Antifeixistes de Catalunya” (ID28847) i fitxa “Cost Humà de la Guerra Civil” (Departament de Justícia, actualització 22-09-2022).

CLÀSSICS SANT POL: PASSIÓ PEL MOTOR, ESTIMA PEL POBLE I GANES DE FER HISTÒRIA

El que va començar amb dos o tres vehicles clàssics incorporats a la cercavila de Sant Cristòfol s'ha convertit en una entitat amb una trobada que ja aplega centenars de vehicles procedents de diferents punts de Catalunya i, fins i tot, de fora del país.

AFA Institut Sant Pol
Ateneu Popular
A Tot Drap
Agrupació Escolta el Nus
Amics de les Arts
Associació Fira Alternativa
At. Club Sant Pol
Centre Cultural i d'esbarjo
Cineclub Akira

Clàssics Sant Pol

Club Bàsquet Sant Pol 07
Club Nàutic Sant Pol de Mar
Club Petanca Sant Pol
Club Tennis Sant Pol
Colla de Geganterers
Col·lectiu Feminista de Sant Pol
Comissió de Reis
Dimoni d'Or
Esbart Dansaire
La Infernal de la Vallalta
L'Esplai
Penya Melons
Penya Sarau
Penya Xindries
Sant Pol Jocs
Unió d'Establiments i Serveis
Volades Santpolenques
Vòlei Sant Pol

Hi ha aficions que van molt més enllà de tenir un objecte que els agrada. Per als amants dels vehicles clàssics, un cotxe o una moto poden ser història, records, mecànica, disseny i emoció alhora. És el món *petrolhead*: persones capaces de parlar durant hores d'un motor, d'una carrosseria, d'un model concret o d'una peça original i que, sovint, gaudeixen tant de restaurar i conservar un vehicle com de conduir-lo.

A Sant Pol de Mar, la passió pels vehicles clàssics té un nom: Clàssics Sant Pol. L'entitat va néixer de manera gairebé espontània, a partir d'un petit grup d'aficionats que, amb motiu de la celebració de Sant Cristòfol, van començar a incorporar alguns cotxes clàssics a la tradicional cercavila. D'aquella primera experiència va sorgir la idea de crear un club propi.

Un cop creada l'entitat, el primer gran repte va ser organitzar una trobada de clàssics a Sant Pol. En aquella primera edició hi van participar prop d'una cinquantena de vehicles. Enguany s'ha celebrat la cinquena edició i la cita ha crescut fins a reunir prop de 250 cotxes i motos procedents de diferents punts de Catalunya i també de fora, amb participants d'Andorra i contactes amb clubs i aficionats de França.

Aquesta capacitat de convocatòria es basa, en bona part, en la xarxa de relacions que han anat teixint amb altres clubs, tallers, propietaris i organitzadors de trobades. Al llarg de l'any, Clàssics Sant Pol també participa en altres esdeveniments i rep invitacions d'entitats d'arreu, contribuint així a donar projecció al nom de Sant Pol.

Amb els anys, la trobada ha evolucionat fins a convertir-se en la Diada del Motor, una jornada que va molt més enllà de l'exposició de vehicles. L'activitat comença amb l'arribada dels participants i l'esmorzar, per continuar amb una ruta pels carrers de Sant Pol i fins a Calella i, després, amb el dinar popular i el vespreig amb música.

L'objectiu és que la festa no sigui només per als grans aficionats al motor, sinó una proposta oberta a tothom i especialment pensada per gaudir en família. Un dels grans actius de la trobada és, sens dubte, el Parc del Litoral. Els vehicles s'hi concentren en un espai ampli, amb el mar com a teló de fons i zones perquè les famílies puguin passejar i els infants jugar. L'organització considera que aquesta combinació d'entorn, vehicles i ambient familiar és un dels elements que fa especial la cita santpolenca.

Aconseguir aquest nivell d'organització, però, té un cost. I una de les particularitats de Clàssics Sant Pol és que una bona part dels ingressos es reinverteixen en la trobada següent. La inscripció dels participants inclou l'esmorzar, beguda, dorsal i una samarreta commemorativa. També cal assumir despeses com el muntatge, la decoració, l'equip de so, la música o els diferents elements que contribueixen a donar personalitat a la festa.

El comerç i les empreses locals hi tenen un paper destacat, ja que —a banda de la col·laboració de l'Ajuntament— restaurants, tallers i establiments de Sant Pol contribueixen econòmicament o amb serveis i productes. També professionals vinculats a la música i al muntatge tècnic ofereixen preus especials per ajudar a fer possible l'esdeveniment.

Els organitzadors insisteixen que una trobada d'aquestes dimensions fa que molta gent que potser no havia visitat mai Sant Pol hi arribi amb motiu dels clàssics. I això té efectes sobre la resta del municipi: restaurants, comerços i altres activitats es poden beneficiar de l'afluència de visitants.

La implicació de Clàssics Sant Pol amb el municipi també té una dimensió solidària. L'entitat participa en iniciatives com La Marató i aprofita la capacitat de convocatòria de la seva festa per aportar el seu gra de sorra a diferents causes.

La seva manera d'entendre l'activitat és clara: els clàssics són el punt de partida, però Sant Pol és el destí. I l'objectiu també està fixat: esdevenir un dels principals referents de trobades de vehicles clàssics del país.

QUIM TORRA: «POTSER JA SERIA HORA D'ESCRIURE EL LLIBRE BLANC A FAVOR DE CATALUNYA»

L'expresident de la Generalitat va presentar diumenge a Sant Pol de Mar *El llibre Negre contra Catalunya*, de Felip V a Felip VI, una actualització de l'obra de Josep Maria Ainaud de Lasarte que recorre tres segles de conflicte polític i defensa la necessitat que Catalunya conegui la seva història per poder decidir el seu futur.

La sala Josep M. Ainaud de Lasarte de Sant Pol de Mar va acollir diumenge 27 de setembre la presentació de l'obra *El llibre Negre contra Catalunya*, de Felip V a Felip VI, que recupera i amplia el llibre publicat per Ainaud de Lasarte el 1994. El 131è president de la Generalitat, Quim Torra, encarregat d'actualitzar el volum fins a l'actualitat, va convertir la presentació en una reflexió sobre la història de Catalunya, la pèrdua de les institucions pròpies, la llengua i la relació amb l'Estat espanyol.

Torra va començar la seva intervenció recordant la seva vinculació amb Sant Pol i amb la figura d'Ainaud de Lasarte, amb l'exemple de la visita que va fer al pis d'Ainaud al carrer Provença de Barcelona, ple de llibres, on l'historiador li va obrir les portes i li va permetre consultar documentació per a les seves recerques.

Aquesta relació amb Ainaud de Lasarte és, precisament, l'origen de la nova edició. Quan la família li va proposar continuar el llibre, que originalment arribava fins al 1994, Torra va considerar que valia la pena completar-lo perquè, entre aquell any i el 2024, «han passat algunes coses». Per a l'expresident, l'obra forma part d'aquells llibres que considera fonamentals per entendre Catalunya.

Una història explicada a través de fragments

Torra va explicar que el llibre no pretén ser una història exhaustiva de Catalunya, sinó una recopilació de fragments que permetin que siguin els mateixos documents i testimonis els que expliquin el recorregut històric. El volum parteix dels decrets de Nova Planta i incorpora disposicions dels diferents governs espanyols relacionades, entre altres qüestions, amb la llengua catalana i l'espoli fiscal, així com declaracions i opinions de responsables polítics.

El punt de partida, el 1714, és per a Torra essencial. «Em sembla vital, em sembla importantíssim que els catalans sapiguem que som espanyols per dret de conquesta», va afirmar. Segons la seva interpretació, la derrota de la Guerra

de Successió va comportar la desaparició de les institucions polítiques catalanes i la implantació d'una nova estructura institucional.

En aquest punt, va posar com a exemple el mateix govern municipal. Si els fets de 1714 no s'haguessin produït, va apuntar adreçant-se a l'alcalde de Sant Pol, probablement no ocuparia el càrrec amb aquesta denominació, sinó que seria batlle, jurat o conseller en cap. També va remarcar que bona part de la terminologia institucional actual té l'origen en les estructures borbòniques implantades després de la derrota.

Per a Torra, aquesta ruptura institucional va anar acompanyada d'un procés d'assimilació que, segons va defensar, té dos eixos principals: la llengua i la història. El llibre documenta, al seu parer, els intents successius de limitar l'ús del català i, alhora, d'esborrar o diluir el coneixement de la història pròpia. La llengua, va sostenir, és un element essencial de la identitat nacional, mentre que la desaparició de la memòria històrica pot deixar un poble sense referents sobre qui és i d'on ve.

Del catalanisme a l'independentisme

Torra va descriure el catalanisme com un moviment de gran amplitud i capacitat d'adaptació, que durant dècades havia intentat trobar un encaix de Catalunya dins d'Espanya. Però, segons la seva lectura, una part creixent de la societat catalana va arribar a la conclusió que aquest encaix no permetia resoldre qüestions com l'espoli fiscal o la manca de capacitat política per gestionar els propis recursos.

En aquest procés va situar l'1 d'octubre de 2017 com el moment culminant d'una evolució social que havia anat prenent forma durant anys. Segons Torra, la demanda d'independència expressava la voluntat de disposar de sobirania política per decidir sobre el futur del país i gestionar els seus recursos.

Una de les reflexions que Torra va voler destacar de l'actualització del llibre és l'aparició, especialment durant el procés independentista, de nous actors de l'Estat que, segons ell, van tenir un paper en la resposta al moviment independentista.

A banda dels poders legislatiu, executiu i judicial, va citar organismes com el Tribunal de Comptes i iniciatives vinculades a Marca España. El seu objectiu era mostrar, segons va explicar, la dimensió del desplegament institucional i comunicatiu que es va produir durant els anys del procés.

Per a Torra, això evidència la capacitat dels estats contemporanis i, alhora, la importància de conèixer els diferents actors que intervenen en un conflicte polític. «Ens estem enfrontant a un estat molt poderós», va afirmar.

La reflexió sobre el 2017 va portar Torra a qüestionar la naturalesa i els límits de l'autonomia catalana. Va reivindicar el paper de la Generalitat, però va advertir que es tracta d'una institució emmarcada en la Constitució espanyola i, per tant, sotmesa a les regles que aquesta estableix.

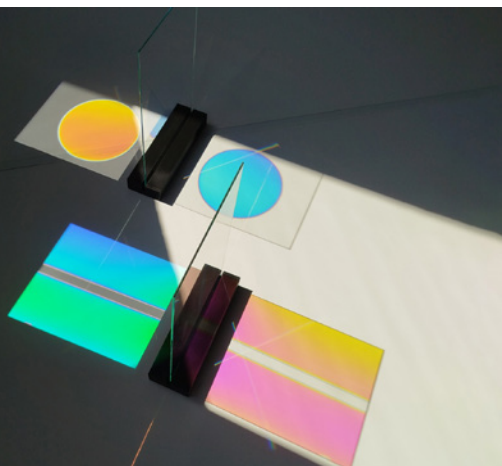
Del «llibre negre» al «llibre blanc»

Després de recórrer tres segles de conflictes, persecucions i pèrdua d'institucions, Torra va plantejar que el repte ja no hauria de ser només documentar allò que considera una història de repressió contra Catalunya. «Potser ja seria hora d'escriure el llibre blanc a favor de Catalunya», va afirmar.

Aquest «llibre blanc», va explicar, hauria de ser el llibre de la sobirania catalana: un projecte construït pels mateixos catalans i orientat a deixar enrere el que ell va definir com el «dret de conquesta». I va resumir aquesta idea amb una reivindicació concreta: «Jo reivindico molt el dret a equivocar-nos. Que puguem equivocar-nos, però perquè tinguem la sobirania per equivocar-nos. Res més.»

Torra acompanyat de Lluís Bonet (esquerra) i Jaume Domènech (dreta), nebots d'Ainaud de Lasarte.

EL MUSEU EXPERIMENTA AMB L'ESPECTRE DE LA LLUM

El Museu de Pintura de Sant Pol de Mar acull a partir del 24 d'octubre una proposta expositiva del col·lectiu Estampa, que convida a mirar la llum des d'una perspectiva artística, científica i tecnològica. La instal·lació parteix d'una recerca sobre la llum entesa com a matèria i com a material i estableix un diàleg directe amb el museu, la seva arquitectura i la seva col·lecció pictòrica.

La proposta planteja un conjunt d'accions i gestos que intervenen sobre la llum: desplaçar-la, torçar-la, separar-la i dispersar-la. A través d'aquestes operacions, l'exposició posa en relació diferents formes de llum, des de la llum solar i l'espectre electromagnètic fins a les fonts de llum artificial, i explora com aquestes poden transformar la percepció d'un espai.

Un dels elements centrals de la proposta és la relació que s'estableix amb el propi Museu de Pintura de Sant Pol de Mar. L'exposició no concep el museu únicament com l'espai que acull les obres, sinó també com un arxiu de llums passades.

Els quadres de la col·lecció conserven, d'alguna manera, representacions de llums que van existir en un altre moment: paisatges il·luminats, atmosferes, reflexos i colors fixats sobre la tela. Avui, aquestes obres es troben en un espai interior, protegit i aïllat de la llum solar directa.

És precisament aquesta paradoxa la que activa la proposta d'Estampa: com portar la llum al museu i com fer-la dialogar amb les llums que ja hi són presents? La instal·lació es planteja així com una manera de comissariar i activar la llum, tant la que contenen simbòlicament les obres de la col·lecció com aquella llum astronòmica que, cada dia, queda a les portes de la sala d'exposicions.

El projecte també s'inscriu en una de les línies de treball del col·lectiu Estampa: la investigació dels punts de contacte entre art, ciència i tecnologia.

La llum és, en aquest sentit, un element especialment significatiu. És alhora fenomen físic, eina artística i fonament de bona part de les tecnologies audiovisuals contemporànies. Treballar directament amb ella permet a Estampa

anar a l'arrel d'aquestes tecnologies i explorar la seva relació amb la matèria.

La instal·lació proposa, per tant, una experiència que va més enllà de la contemplació d'un objecte artístic. El visitant es troba davant d'un espai en transformació, on la llum es converteix en protagonista i en material de creació.

Estampa, entre l'art digital i la recerca experimental

Estampa és un col·lectiu format per programadors, realitzadors i investigadors que desenvolupa la seva activitat en els àmbits de l'audiovisual i els entorns digitals. La seva pràctica combina la creació artística amb una aproximació crítica i arqueològica a les tecnologies audiovisuals.

El col·lectiu investiga també les eines i les ideologies associades a la intel·ligència artificial i treballa amb recursos propis de l'animació experimental. Aquesta mirada crítica sobre la tecnologia els ha portat a desenvolupar nombrosos projectes en què les eines digitals, la imatge i els processos tecnològics es converteixen en objecte de recerca i reflexió.

La seva trajectòria va ser reconeguda amb el Premi Ciutat de Barcelona de Cultura Digital 2024, un guardó que posa en valor la seva aportació al camp de la creació digital.

La nova exposició al Museu de Pintura de Sant Pol de Mar representa una nova aproximació dins d'aquesta trajectòria. En lloc de partir de les tecnologies audiovisuals per arribar a la llum, Estampa fa el camí invers: explora la llum i la seva interacció amb la matèria com un dels fonaments de les pròpies tecnologies.

BEGONYA HERNÀNDEZ FERRER INAUGURA LA NOVA GALERIA D'ART MAMATUA

El passat 5 de setembre es va inaugurar a Sant Pol una galeria d'art que porta un nom ben curiós: Mamatua. La impulsora del projecte, Natalia Serkovic explica que és el mot amb el qual anomenava la dona que va cuidar d'ella durant la seva infantesa. Es tracta d'una sala petita, amb entrada pel carrer Manzanillo, 81 i l'exposició inaugural és *KEIKO_pràctiqueS*, de Begonya Hernández Ferrer, que reuneix 35 obres dedicades al *sumi-e*, la pintura tradicional japonesa.

El *sumi-e* és una pràctica artística en què la tinta, l'aigua, el pinzell i el paper són suficients per suggerir una flor, una branca, un animal o un paisatge. Més que reproduir la realitat, busca captar-ne l'essència. Cada pinzellada és definitiva i el buit forma part de la mateixa obra.

Llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, Begonya Hernández Ferrer es va apropar a l'art oriental l'any 1996 i, des d'aleshores, ha practicat el *sumi-e*. A *KEIKO_pràctiqueS*, l'artista presenta una selecció de 35 obres fruit d'aquesta llarga relació amb la tinta i d'una manera de treballar basada en la concentració, el gest i l'observació de la natura. En la seva pràctica, el procés té un paper fonamental: l'artista treballa des de l'atenció i la presència, deixant que cada pinzellada trobi el seu lloc sobre el paper. En el *sumi-e*, el paper no és simplement el suport sobre el qual es pinta. El *washi*, el tradicional paper japonès elaborat artesanalment a partir de fibres vegetals, participa activament en el resultat final: absorbeix la tinta, en modifica la intensitat i fa que cada traç adquireixi una qualitat particular. Aquesta relació entre tinta, paper i gest és també una manera d'entendre l'art: menys com una representació i més com una experiència de mirar.

Amb *KEIKO_pràctiqueS*, Mamatua inicia el seu recorregut a Sant Pol de Mar amb una proposta que mira cap al Japó però que neix aquí, a tocar del Mediterrani, amb la voluntat d'oferir un espai per a la contemplació i per descobrir una altra manera d'entendre la bellesa. Perquè a Mamatua interessen les obres que no busquen enlluernar ni assolir l'impecable o l'extraordinari, sinó aquelles que demanen temps i atenció. Perquè hi ha obres que no busquen enlluernar i només esperen la nostra mirada.

Aspecte del carrer Tobella el dia de la inauguració de la galeria

Una de les làmines que formen part de l'exposició inaugural

NATALIA SERKOVIC: "M'AGRADARIA QUE MAMATUA FORMÉS PART DE SANT POL, DE LA SEVA VIDA I DE LA SEVA MANERA DE SER"

Natalia Zorka Serkovic González és la impulsora de la nova galeria d'art Mamatua, que aquest setembre ha obert les seves portes a la cantonada dels carrers Tobella amb Manzanillo. Nascuda el 1965 a Lima (Perú), és historiadora de l'art i especialista en gestió d'empreses culturals. Fa 25 anys que resideix a l'Estat i des del 2021 s'ha instal·lat a Sant Pol. Conversem amb ella d'aquesta nova aposta cultural.

Natalia Serkovic, a la dreta de la imatge, acompanyada de Begonya Hernández, autora de l'exposició inaugural de Mamatua

Com neix Mamatua i què et va portar a impulsar aquest nou espai d'exposicions a Sant Pol de Mar?

Mamatua neix de la meua relació amb l'art i d'una necessitat molt senzilla: compartir allò que m'agrada i que em commou. Sempre m'ha interessat aquesta capacitat que té l'art de fer-nos aturar, de mirar d'una altra manera les coses que tenim al davant.

Quan vaig trobar aquest petit local a Sant Pol, amb els seus 23 metres quadrats, la seva cantonada i la proximitat al mar, vaig pensar que podia ser un bon lloc per fer-ho. Però també tenia ganes que Mamatua formés part de Sant Pol, de la seva vida i de la seva manera de ser. No volia una galeria gran ni pretensiosa, sinó un espai proper, cuidat, on les obres es poguessin mirar tranquil·lament.

I a poc a poc Mamatua va anar prenent forma.

Quin és l'objectiu principal de Mamatua i què hi trobaran les persones que visitin la sala?

M'agradaria que Mamatua fos un lloc on un pogués aturar-se un moment. Crec que l'art necessita temps per mirar, per observar els petits detalls i per descobrir allò que potser no veiem a primera vista.

M'agradaria que les persones que hi entrin puguin trobar alguna cosa del que jo vaig veure en aquestes obres, alguna cosa que les emocionin i que les convidi a quedar-s'hi una estona.

També m'agradaria que fos un lloc agradable, sense distància. Que algú hi pugui entrar simplement perquè les ha vist des de fora i tingui ganes de saber-ne més.

Quina mena d'artistes i propostes artístiques vols acollir? Hi ha algun criteri o fil conductor?

No tinc una llista tancada de disciplines. Poden ser pintors, escultors, ceramistes, artistes tèxtils, fotògrafs... El que m'interessa és trobar una manera de fer que sigui honesta i que tingui alguna cosa al darrere.

M'interessa el treball autèntic i sincer, la relació de l'artista amb la matèria, amb les mans i amb el propi procés. M'agraden les obres que no necessiten explicar massa, que tenen alguna cosa que fa que et vulguis quedar mirant-les.

Crec que hi ha una bellesa en allò senzill, en allò imperfecte i en allò que està fet amb cura, sense pretensió.

I no necessàriament vull treballar amb artistes molt coneguts. M'agradaria descobrir persones i obres que potser encara no tenen una gran trajectòria, però en les quals jo hi trobi alguna cosa veritable.

Què significa per a tu obrir un espai dedicat a l'art en un municipi com Sant Pol de Mar?

Per a mi té molt sentit que sigui aquí. Sant Pol és un lloc petit, i això permet una relació molt propera amb les persones. M'agrada la idea que una galeria pugui formar part de la vida quotidiana del poble, sense ser una cosa distant o aliena.

Visc aquí i m'agrada formar part de la vida de Sant Pol. Em fa il·lu-

sió que Mamatua pugui anar entrant a poc a poc en aquesta vida, que els veïns la coneguin i que sentin que hi poden entrar encara que no siguin col·leccionistes ni sàpiguen d'art.

També m'agrada que algú pugui passar per davant, veure una obra des de fora i sentir curiositat. Crec que l'art també pot començar així, d'una manera molt senzilla. I, d'alguna manera, contribuir a perdre aquesta por reverencial que, de vegades, impedeix entrar en un museu o en una galeria.

Què t'agradaria que Mamatua aportés a la vida cultural de Sant Pol i a la relació entre els artistes i el públic?

M'agradaria que Mamatua aportés una manera tranquil·la d'acostar-se a l'art. Que pogués ser un lloc on els artistes mostressin el seu treball i on les persones tinguessin temps per mirar-lo, sense presses i sense sentir que han de saber d'art per entrar-hi.

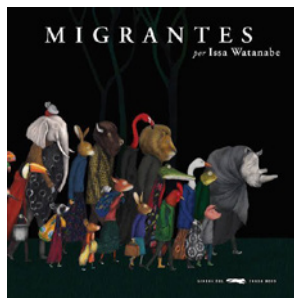
A mi em fa especialment feliç quan algú entra i em diu que l'espai li transmet pau, que s'hi ha quedat una estona mirant les obres. Crec que aquí passa alguna cosa important: l'obra deixa de ser només una cosa que s'exposa i passa a formar part de l'experiència de qui la mira.

En el fons, això és el que m'agradaria que aportés Mamatua: un lloc on l'art pugui formar part de la vida quotidiana, d'una manera senzilla, propera i veritable.

VA DE LLIBRES

Només passarem per allà amb la Bici
Ellen Strömberg
 L'Altra Tribu, 2025

Aquest és un llibre que ens parla a través del colors i de les imatges. Unes il·lustracions de gran bellesa que transmeten veracitat i commouen. El fons, setinat negre potencia el missatge que transmet el llibre: la solitud de la migració.

Els personatges de l'àlbum son unes figures antropomòrfiques que surten d'un bosc d'arbres secs enmig de la foscor de la nit. Però on van? De què fugen? Qui son? Es miren? Tothom mira endavant, no esperen a ningú..., saben que no hi ha retorn possible. Ningú els guia, fugen... Fugen de la fam, la guerra, la misèria, la persecució política...

Veiem els animals caminant, silenciosos, tristos, amb patiments diversos i la constant presència de la mort.

La narrativa del llibre ens convida a la reflexió, a parar i pensar, a observar detingudament en tots els detalls. L'autora també ens hi ajuda posant a la contraportada aquestes paraules:

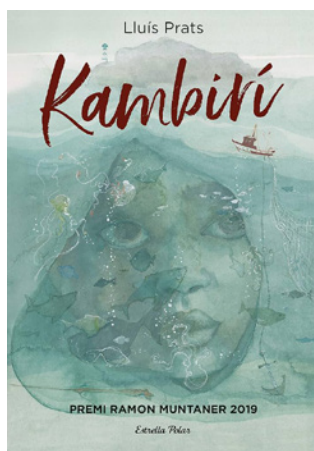
Migrants, refugiats, desplaçades, bombardejos, violència, guerra, fam, por, èxode, camps, nens, nenes, orfes, pasteres, rescats, ofegats, fronteres, il·legals, apàtrides, desaparegudes, crisi humanitària, pacte mundial sobre migració, drets humans... Silenci.

Issa Watanabe, la il·lustradora diu:

«Davant d'aquesta tristesa, què puc fer sinó dibuixar? Una il·lustració em va dur a l'altra, i així, poc a poc i sense tenir-ho previst, vaig acompanyar un camí. Vaig començar a entendre que, al bosc, al mar o al desert no existeix un camí traçat entre els arbres, sobre les onades o a la sorra.»

Aquest àlbum, malgrat tenir la categoria de llibre infantil el recomanem a partir del primer cicle de l'ESO.

Kambirí
Prats Martínez, Lluís
 Estrella Polar, 2019

Llegint Kambirí poses història, cara, veu, memòria, origen als milers de persones que fugen de misèria més insuportable. Tant insuportable, que la pròpia vida és un preu disposat a pagar per tenir una oportunitat.

La Kambirí, una nena africana acabada de néixer, és rescatada d'una patera a l'illa italiana de Lampedusa, juntament amb la seva mare morta i una setantena de migrants. Un metge decideix acollir-la i tot el poble l'ajuda a criar-la mentre intenten localitzar el seu pare.

Aquesta novel·la juvenil de Lluís Prats va rebre el premi Ramon Muntaner de novel·la i parteix de la realitat tal i com s'explica a l'epíleg, està inspirada en "Pietro Bartolo" "un metge que treballa a Lampedusa. De fet, va ser durant molts anys l'únic metge que va atendre els milers de migrants arribaven dia sí i dia també davant les costes de l'illa.

Malgrat la duresa d'allò que ens explica, la narració és fluida, clara, àgil i molt poètica en les descripcions, gairebé cinematogràfica; el ritme, regular i constant, i l'estructura, equilibrada. L'ambientació i els personatges són summament treballats. És una novel·la de les "bones persones" com ho ha descrit el mateix autor.

Com un cel ple d'estels
Mohamed, Omar; Jamieson, Victòria
 Entredós, 2025

Aquest còmic infantil està basat en la vida d'Omar Mohamed, l'autor del llibre. És doncs un còmic autobiogràfic que ha estat nominat al National Book Award, un dels premis més importants del món anglosaxó.

L'Omar i en Hassan son dos germans que han viscut la major part de la seva vida a Dadaab, un dels camps de refugiats més grans del món, a Kènia. L'Omar cuida del seu germà petit que te una discapacitat. Als camps tot és complicat: la falta de menjar, de condicions de vida, l'educació..., però sobretot és difícil imaginar el futur, mirar endavant, pensar que les coses poden canviar...

L'Omar estaria disposat a optar a una vida millor fora del camp i abandonar al seu germà que el necessita vitalment? Quin preu hauria de pagar per l'intent?

Aquesta història presentada en format de còmic il·lumina amb sensibilitat la vida quotidiana de qui creix exiliat. Amb unes il·lustracions captivadores i una narrativa profundament humana, ens parla de la pèrdua, la fe, la família i d'esperança en els llocs més inesperats.

És còmic d'una força extraordinària, de valors, de la valentia de somiar i de trencar amb les circumstàncies.

A partir de 10 anys.

Trobareu més ressenyes de llibres a l'espai virtual de la Biblioteca de Can Coromines. Hi podeu accedir escanejant aquest codi QR

S'apaga la flama d'Oriol Domènech, una vida de pel·lícula amb Sant Pol al cor

El metge i cirurgià Oriol Domènech i Llavallol va morir el passat 16 de setembre, als 102 anys. Estretament vinculat a Sant Pol de Mar des de la infantesa, la seva trajectòria vital va estar marcada per la medicina, l'aventura, el compromís amb Catalunya i una extraordinària capacitat per viure sempre al límit.

Hi ha vides que semblen escrites per a una novel·la. La d'Oriol Domènech i Llavallol n'és una. Metge otorinolaringòleg i cirurgià, aventurer, activista catalanista i home de conviccions, va morir el passat 16 de setembre als 102 anys, després d'haver viscut una existència extraordinària que el va portar de Sant Pol de Mar a l'Antàrtida, l'Argentina, Alemanya, la Patagònia o la guerra de Bòsnia. Però, per damunt de tot, Sant Pol va ser sempre un dels llocs que va sentir com a propis.

Quan l'ENS li va dedicar la portada del número 101, l'any 2021, Domènech tenia 97 anys i conservava una memòria prodigiosa. Durant aquella entrevista era capaç de reconstruir amb precisió el Sant Pol de la seva infantesa: les cases, les famílies, els veïns i les històries del carrer de la Riera. Allà, a la casa dels seus avis, hi va passar bona part dels estius i caps de setmana de la infantesa i la joventut. Era el Sant Pol que havia conegut de petit, quan les famílies barcelonines hi arribaven atretes per la platja.

«Segurament els llocs que recordes de la infantesa són els que et marquen més. I en el meu cas és Sant Pol. Cada cop que hi vinc, m'hi deixo un tros», ens deia. Una frase que resumeix com poques la relació d'Oriol Domènech amb la vila.

Sant Pol no va ser només l'escenari dels seus records d'infantesa. També va tenir un paper en alguns dels episodis més convulsos de la seva vida. Durant la Guerra Civil va viure de prop els fets que van sacsejar la vila i, anys després, ja convertit en activista catalanista i perseguit pel règim franquista, Sant Pol es va convertir en refugi. A principis dels anys cinquanta, quan la policia el buscava, va amagar-se a la casa familiar de la Riera. Alertat de la presència dels agents, va escapar per l'**aixernador**, un antic desguàs de la mina d'aigua que encara es conserva al capdamunt de la riera, i va emprendre la fugida cap a França per Portbou. Aquella persecució era conseqüència del seu activisme durant els anys quaranta. Domènech havia participat en accions clandestines contra el règim, entre les quals hi havia la col·locació de senyeres en actes públics.

El seu compromís amb Catalunya tampoc no es va extingir amb els anys. Ja de gran va participar en iniciatives de l'independentisme català, entre elles el Manifest del 12 d'abril i la Conferència Nacional del Sobiranisme, al costat de figures com Moisès Broggi, Heribert Barrera i el també estretament vinculat a Sant Pol **Josep Maria Ainaud de Lasarte**.

Ara que Oriol Domènech ja no hi és, queda el record d'una vida excepcional i, sobretot, el d'un home que, per molt lluny que el portés la seva trajectòria, mai no va perdre el vincle amb aquell petit poble del Maresme on havia passat els estius de nen. **Sant Pol era, per a ell, memòria, refugi i pertinença. Un tros de vida que es va endur arreu i que, com ell mateix deia, cada vegada que hi tornava, hi deixava una mica més de si mateix.**

Podeu recuperar el reportatge i l'entrevista que li vam dedicar a l'ENS 101 escanejant aquest codi QR.

L'Ajuntament de Sant Pol de Mar alerta de l'increment dels fraus digitals que afecten especialment les persones grans

La transformació digital ha canviat la manera com les persones consumidores ens relacionem amb les entitats financeres. Tot i els avantatges que comporta, per a moltes persones grans la complexitat de les gestions digitals pot convertir-se en una barrera i afavorir episodis d'exclusió financera o d'engany.

L'exclusió financera no implica només no disposar d'internet o d'un telèfon intel·ligent. També es produeix quan els sistemes digitals dificulten operacions quotidianes com fer una transferència, validar una compra o identificar un missatge fraudulent. A Catalunya, el tancament progressiu d'oficines i la concentració del sector ha accentuat aquesta situació. A Sant Pol de Mar, l'oferta es redueix a una oficina convencional i dos agents autoritzats, mentre molts veïns i veïnes continuen preferint l'atenció presencial, l'ús d'efectiu o la llibreta bancària.

Com prevenir les estafes digitals?

L'exposició a ciberestafes com el "phishing", la suplantació de bancs o els enganys per WhatsApp afecta tota la població, però té especial incidència entre la gent gran. Des de la Regidoria de Salut i Consum de Sant Pol us recomanem:

- Desconfiar de missatges urgents o trucades que demanin dades bancàries o claus d'accés.
- Verificar la identitat del remitent i acudir sempre als canals oficials de l'entitat davant qualsevol dubte.
- No lliurar mai targetes, cartilles o claus a ningú. És important fer les gestions un mateix o delegar només en persones de total confiança.

Estem al teu costat

A Sant Pol de Mar, el servei d'assessorament en consum s'ofereix a través de la Xarxa Local de Consum de la Diputació de Barcelona:

1. Oficina Mòbil d'Informació al Consumidor (UMIC): visita periòdicament el municipi oferint atenció gratuïta i personalitzada.
2. Tràmits presencials i en línia: la resta de dies, pots dirigir-te a l'Oficina d'Atenció al Ciutadà (OAC), amb accés des d'octubre al nou servei d'atenció telemàtica per videotrucada de la Diputació de Barcelona.

Els fraus més habituals

- Estafes telefòniques**
Trucades de suposats bancs, administracions o familiars que demanen dades personals o diners.
- Phishing**
Correus, SMS o missatges per xarxes socials amb enllaços falsos que pretenen robar les teves dades.
- Enganys per obtenir confiança**
Històries creïbles, pressió o urgència per fer-te actuar sense pensar.

- No comparteixis** dades personals, ni bancàries.
- Verifica sempre** qui et truca o t'envia un missatge.
- No facis clic** en enllaços sospitosos ni descarreguis fitxers que no esperes.
- Davant del dubte,** consulta amb familiars o persones de confiança.
- I si creus que has estat víctima d'un frau,** contacta amb la teva entitat bancària i denuncia-ho.

LA FIGUERA

(FICUS CARICA)

Joan Mestres

Tècnic forestal i del medi natural

La figuera (*Ficus carica*) és un arbre frutífer caducifoli de la família de les moràcies, originari de la regió mediterrània i de l'Àsia occidental. És una espècie molt ben adaptada als climes càlids i secs, i forma part des de fa segles del paisatge rural de Catalunya. Arbre de mida mitjana, tot i que en bones condicions pot assolir entre 5 i 10 metres d'alçada. Té un tronc sovint curt, tortuós i de color grisenc, amb una escorça llisa o lleugerament clivellada. La capçada és ampla i irregular té un creixement relativament ràpid i pot desenvolupar-se en sòls pobres, pedregosos i ben drenats. Tolerà força bé la sequera, però necessita sol i una certa protecció contra les gelades intenses.

El seu fruit, la figa, ha estat molt més que un aliment de temporada: ha representat una font d'energia, un recurs per conservar aliments i un ingredient present en nombroses preparacions de la cuina tradicional catalana.

Encara que popularment parlem de la figa com si fos un fruit convencional, botànicament és una estructura molt particular. El que mengem és, en realitat, un receptacle carnós que conté nombroses petites flors i estructures reproductives al seu interior.

Algunes figueres anomenades bíferes fan dues collites donant en primer lloc les figaflors, la primera collita que fa l'arbre, entre juny i juliol. Aquestes són més grosses i allargades, mentre que a la segona collita ja fan les figues "normals".

Quan madura, la figa es torna tova, dolça i molt aromàtica. El seu color pot anar del verd al morat o gairebé negre, segons la varietat.

A Catalunya podem trobar diferents varietats de figues, amb formes, co-

lors, textures i moments de maduració diferents.

Entre les més conegudes hi ha la coll de dama, negra i blanca, coll de dama rimada, bordissot negre i blanca, Martinenya, napolitana, alacantina, Verdàl, gota de goma i altres varietats locals.

És un aliment especialment interessant des del punt de vista nutricional. Les figues aporten fibra, hidrats de carboni, potassi i diversos micronutrients, a més de compostos antioxidants. La fibra contribueix al funcionament normal de l'aparell digestiu i els sucres naturals expliquen el seu sabor intensament dolç.

La figa fresca conté molta aigua i, per tant, és relativament lleugera. En canvi, quan s'asseca perd gran part de l'aigua i concentra molt més els sucres i l'energia. Per aquest motiu, la figa seca ha estat tradicionalment un aliment molt apreciat per conservar i consumir durant els mesos en què no hi havia fruita fresca.

La manera més senzilla de gaudir d'una figa és menjar-la acabada de collir, quan està madura. La pell també es pot consumir si està en bones condicions.

La figa seca té encara més tradició. Es pot menjar sola, combinar amb ametlles o nous, incorporar a dolços o utilitzar en diverses preparacions casolanes.

Abans que les neveres i els sistemes moderns de conservació fomesin part de la vida quotidiana, assecar la fruita era una manera senzilla d'allargar-ne la vida útil.

Les figues es deixaven assecar al sol durant diversos dies, aprofitant la ca-

lor de l'estiu. Un cop seques, es podien guardar i consumir durant la tardor i l'hivern.

Aquesta pràctica explica en part la importància tradicional de la figuera: no proporcionava només fruita durant unes setmanes, sinó que permetia disposar d'un aliment energètic durant bona part de l'any.

La collita de les figues formava part del calendari agrícola estiuenc. Quan arribava el moment de maduració, calia aprofitar-les ràpidament, ja que les figues fresques són delicades i es fan malbé amb facilitat.

Una de les curiositats més destacades és la relació entre la figuera i una petita vespa pol·linitzadora, la vespa de la figuera. En algunes varietats, aquest insecte entra a l'interior de la figa per pol·linitzar les flors. Aquesta relació és un exemple molt especial de cooperació entre una planta i un animal.

A Sant Pol podem trobar alguns exemplars a tocar de la carretera nacional, on hi havia hagut l'hotel Millets, així com a la Sénia, o sobre les escales de la plaça de Tocar Ferro.

I ja sabeu, la vida és com una figa: dolça però plena de llavors.

**Sant Pol, amb aquest govern,
no progressa adequadament**

Comença el curs escolar i el govern d'ERC MES i la CUP ja tenen un grapat de suspesos a sobre la taula. I és que cada vegada és més evident la deixadesa i la manca de gestió i control de molts aspectes essencials pel bon funcionament de la nostra vila.

En matèria de neteja, el suspens és clar. Aquest estiu ha estat inexistent: papereres plenes, carrers més bruts que mai i contenidors saturats. No ho saben que a l'estiu a Sant Pol hi ha molta més gent? No saben que amb la calor els residus fan més pudor i embruten encara més el paviment? Aquest govern no progressa adequadament en matèria de neteja. El mateix acord de govern d'ERC, Més Sant Pol i la CUP assenyalava la revisió del model de recollida de residus com una de les seves prioritats.

En mobilitat, tampoc no podem parlar d'una assignatura superada. El carrer Consulat de Mar va reobrir al trànsit el juny amb una nova regulació. Però una cosa és aprovar una regulació i una altra és aconseguir que aquesta funcioni correctament en el dia a dia. I ja no parlem dels patinets elèctrics i les bicicletes. I en seguretat, tampoc podem donar la matèria per aprovada. Sant Pol necessita una policia dimensionada a les necessitats reals del municipi i una planificació específica per als moments de més afluència i per als actes amb més concentració de persones. La seguretat no pot ser una qüestió de reacció davant dels problemes: cal anticipar-se... és impensable tenir un sol agent de policia en un moment tan important com la revetlla de Sant Joan.

Però si hi ha una assignatura que ens preocupa especialment és l'educació. La nova regulació de l'aparcament a l'esplanada del camp de futbol ha generat malestar i dificultats en un espai que utilitzen diàriament famílies, entitats esportives i la comunitat educativa. El problema no és només quantes places hi ha, sinó com s'organitza la mobilitat en un punt que concentra activitats esportives i educatives.

I parlant d'educació, no podem obviar la situació de l'Institut-Escola de Sant Pol: la comunitat educativa ha expressat el seu desacord amb l'organització horària de l'ESO per a aquest curs. Davant d'una situació així, l'Ajuntament no pot limitar-se a constatar els fets. Ha d'acompanyar les famílies, escoltar el centre i defensar davant del Departament d'Educació allò que consideri millor per als alumnes de Sant Pol.

Perquè un ajuntament també ha de saber defensar els interessos del seu municipi davant d'altres administracions.

Governar és planificar, escoltar, coordinar, controlar i donar resposta als problemes.

I després de més d'un any, massa qüestions continuen pendents. Per això, a les portes d'un nou curs, la nostra valoració és clara: aquest govern té massa assignatures pendents.

El govern d'ERC, Més Sant Pol i la CUP haurà d'anar a recuperació.

**ESQUERRA
REPUBLICANA**

**Les inversions financerament sostenibles
com a eina de recuperació de la capacitat inversora**

Durant el darrer any i mig, l'Ajuntament va haver d'afrontar un context econòmic condicionat per l'aplicació d'un Pla Econòmic Financer, una situació que limitava significativament la capacitat de dur a terme noves inversions municipals. Aquest escenari obligava a prioritzar l'estabilitat pressupostària i el compliment dels objectius financers, deixant un marge molt reduït per impulsar actuacions de millora en l'espai públic i els equipaments municipals.

Amb la millora progressiva de la gestió, el consistori ha pogut començar a explorar noves vies per recuperar la capacitat inversora. En aquest context, les inversions financerament sostenibles (IFS) han esdevingut una oportunitat per destinar recursos disponibles a projectes d'interès general sense comprometre l'equilibri pressupostari de l'administració local.

La posada en marxa d'aquestes inversions permeten i permetran abordar actuacions de millora i manteniment que havien quedat ajornades per les restriccions econòmiques. Alhora, evidencia la importància d'una gestió financera rigorosa, capaç de combinar responsabilitat pressupostària amb la necessitat d'atendre les demandes i necessitats de la ciutadania.

Així doncs a les inversions financerament sostenibles aprovades en el ple del mes de juny, ara si s'afegeixen les aprovades en el passat ple del mes de setembre, el conjunt de les quals permet millorar l'espai públic i els equipaments municipals.

Aquestes son les inversions aprovades:

- Reforma de les escales del cementiri.
- Aparcament de pagament del camp de futbol Sot del Bagueny.
- Baranes dels miradors de la punta.
- Transformador per instal·lació de plaques fotovoltaiques a la llar d'infants.
- Millora i adequació de les plaques fotovoltaiques de l'Institut Escola Sant Pau.
- Adquisició de nou vehicle policial híbrid.
- Adequació de la parada d'autobús Tobella II.
- Rehabilitació de la façana de l'Ajuntament.
- Rehabilitació de la façana de l'edifici de la Biblioteca.
- Asfaltat dels carrers Mediterrani, Compte Borrell i Ignasi Iglesias.
- Instal·lació d'aires condicionats de baix consum a la Llar d'infants.

Salut i república!!

Gràcies, Lluís. Continuem fent poble

Des de Més Sant Pol volem dedicar aquestes paraules a en Lluís Jornet, que deixa la seva acta de regidor per motius estrictament personals. Una decisió que respectem i que, sobretot, volem acompanyar amb un sincer agraïment per tota la feina feta durant aquest temps.

En Lluís no deixa Més Sant Pol. Continuarà formant part del projecte i ajudant internament, aportant la seva experiència i el seu compromís, però sense haver d'assumir el dia a dia i la feina que comporta formar part de l'Ajuntament.

Durant la seva etapa com a regidor ha tingut responsabilitats especialment vinculades a Medi Ambient, Gent Gran i Serveis Socials, àmbits en què ha treballat amb constància i dedicació.

A Medi Ambient, ha participat en la millora de la gestió dels contenidors i dels espais de residus, en la neteja de torrents i rieres, en les campanyes de sensibilització i bones pràctiques, en les sancions davant conductes incíviques i en el seguiment de les tasques de poda, tala i renovació de l'arbrat. Una àrea amb molta feina per continuar fent i amb marge de millora, però necessària per avançar cap a un Sant Pol més net, ordenat i cuidat.

A Gent Gran, ha impulsat i acompanyat activitats relacionades amb l'envelliment, la participació i la lluita contra l'edatisme i el maltractament a les persones grans, així com cursos i activitats per facilitar l'ús de les noves tecnologies.

I des de Serveis Socials, ha estat al costat de famílies i persones que necessiten suport, fent seguiment de situacions socials, ajuts i coordinació amb els diferents serveis municipals.

Per damunt de tot, volem destacar la seva manera de fer: escoltar, dialogar, estar a prop de la gent i buscar solucions des del respecte i la voluntat d'arribar a acords.

El relleu el prendrà Pilar Requena, número 3 de la candidatura de Més Sant Pol. La Pilar ja ha estat una peça important del projecte, gestionant internament la secretaria del partit i fent un seguiment constant de l'activitat municipal i dels plens.

En Josep Maria Gallego i la Pilar Requena continuaran defensant els interessos dels votants de Més Sant Pol i de la població en general, amb l'única voluntat de servir el poble i tots els santpolencs i santpolenques.

El projecte continua. Amb persones diferents, amb noves responsabilitats, però amb el mateix compromís: treballar per Sant Pol i posar el poble per davant de qualsevol altra consideració.

Gràcies per tot, Lluís. I sobretot, gràcies per continuar al nostre costat.

Més poble, menys partit

El Consell de la Vila i la participació

Enguany ha estat legalment impossible dur a terme els pressupostos participatius a causa de les limitacions imposades pel PEF (Pla econòmic financer). Davant d'aquesta situació, vam començar a treballar per reenfocar el Consell de la Vila, que en els darrers anys s'havia centrat gairebé exclusivament en el seguiment dels pressupostos participatius. Però al Consell hi caben moltes més coses: és un espai de debat, però també de transparència sobre els projectes en què treballa el govern i de consulta, per assegurar que aquests projectes s'adaptin a les necessitats del poble.

Per això, al darrer Consell, celebrat al setembre, vam explicar l'estat actual de diversos projectes. Per exemple, la restauració de les façanes de la Biblioteca, que començarà a finals d'aquest any, i la de les façanes de les antigues escoles, que deixarem a punt per ser executada el 2027.

També vam presentar els primers plànols de l'ampliació de la Biblioteca, possible després de signar el conveni d'usdefruit amb la Fundació Coromines. Esperem tenir el projecte redactat abans d'acabar el mandat.

Vam explicar, a més, el projecte de trasllat de la Brigada al polígon industrial i la voluntat de reservar-hi espais de magatzem per a les entitats. Va ser un debat enriquidor, d'on van sorgir necessitats que potser no havíem previst.

Aquest punt ens va servir per introduir el que volem que sigui el tema central del pròxim Consell de la Vila: què hi fem, al Sindicat? Segur que molts tenim bones idees, però per assegurar que el que s'hi faci respongui a les necessitats reals del poble, cal que tinguem un bon debat. Per això, la participació activa de les entitats i associacions, i també de les persones que hi assisteixen a títol individual, serà tan important en les pròximes sessions.

A la CUP creiem en la participació, i continuarem treballant per tal que passi a formar part del dia a dia de les relacions entre ciutadania i institucions.

Us animem a participar-hi!

CICLE DE TEATRE FAMILIAR

TARDOR 2026

Al Centre Cultural i d'Esbarjo

Diumenge 25 d'octubre (18:00)

On són les Casanyes?

(Cinc Cèntims teatre)

Diumenge 8 de novembre (18:00)

Els secrets del fons del mar

(Sensedrama Teatre)

Diumenge 22 de novembre (18:00)

Bon profit!

(Tanakateatre)

Diumenge 6 de desembre (18:00)

Pere de la Plaça

(Binixiflat)

Organitza:

Amb el suport de:

**Entrada
gratuïta**